HOMAN

Bielaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcyi: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracyi i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—10 m. 80 fen., na 1/2 hodu—5 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 2 m. 70 f., na 1 mies.—90 f.

CANA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi litarami — 25 fen.; drobnyja abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 83 (279) Hod III. Wilnia. 22 kastryčnika 1918 h. Cana 10 fen. (5 kap.)

Dola našaha kraju.

Prezydyum Taryby pryniaty ŭčora prad pałudniem rejchskancleram, katory zrabiŭ hetkaje pawiedamleńnie: „Jak pawiadomlena ŭ Rejchstagu. Niamieččyna samomu litoŭskamu narodu pakidaje arhanizawać swaju konstytucyju i swaje adnosiny da susiednich narodaŭ.

Paśla taho, jak Niamieččyna pryznała prawa samaaznačeńnia narodaŭ, wola samoha nasialeńnia pawinna pastanawić ab jaho dziaržaŭnaj prynaležnaści. Dyk i imperskaje ŭpraŭleńnie nie manicca samadzielna ŭstanawić hranicy miž Litwoj i Polščaj.

Taksama jość namiereńnie zakanadaŭčuju ŭładu pieradać ułasnamu litoŭskamu ŭradu. Zadačaj Taryby budzie ŭtwaryć hety časowy ŭrad pry ŭčaści ŭsich słajoŭ i nacyjanalnaściaj nasialeńnia.

Metaj časowaha litoŭskaha ŭradu budzie ŭtwaryć ahulnaje narodnaje pradstaŭnictwa na šyrokaj bazie. Abiacanaje niamieckim uradam pieratwareńnie wajennaha ŭpraŭleńnia na cywilnaje ŭžo pačałosia. Hetaje niamieckaje cywilnaje ŭpraŭleńnie budzie tolki mieć spaŭniajučuju ŭładu datul, pakul litoŭski ŭrad nie arhanizuje asobnyja ŭstanowy i nia budzie mahčy sam pryniać na siabie spaŭniajučuju ŭładu.

Choć imperski ŭrad choča mahčyma skora wywieści ŭsie niamieckija wojski z Litwy, jon hatoŭ, zhodna z mnoharaznym wykazanym u krai žadańniem, časowa pakinuć wojski i sposaby pierawozu ŭ kraju. Časowamu litoŭskamu ŭradu treba budzie zarhanizawać wajennuju i palicejskuju siłu.

WARŠAWA. 19.X. Na ŭčarašnim zasiadańni mižpapartyjnaha kluba zapraponawana Świežynskamu ŭtwaryć ministerstwa. Utwareńnia gabinetu spadziajucca za 48 hadzin. Aŭstryjackaja ŭłada prasiła naznačyć cywilnaha hubernatara dla aŭstryjackaj okupacyi. Naznačajecca hraf Tornaski.

LWOŬ. 19.X. Na ŭčarašnim zasiadańni ŭwiečary ukrainskaha kluba dla Halicyi i Bukowiny i čienaŭ ukraincaŭ pałaty pancŭ adbyłosia ŭtwareńnie ŭkrainskaj nacyjanalnaj rady.

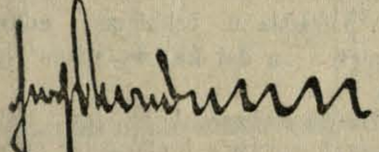
KIJEŬ. (W.T.B.) 20.X. Ukrainskaje ministerstwa wyšla ŭ adstaŭku. Hetman daručyŭ ministry prezydentu Lizohubu skłaści nowaje ministerstwa.

PRAHA čečkaja. 19.X. Namieśnik, hr. Kudenhof, wydaŭ proklamacyju, u katoraj, miž inšym, kažacca: «nowaja arhanizacyja Aŭstryi pačałasia na bazie wolnych nacyjanalnaściaj. Usiaki, chto wyklikaje ciapier nieparadki pieraškadžaje hetaj arhanizacyi i jość škodnikam swajho narodu.

WIENA. (W.T.B). 19.X. Na naradzie chryścijanskich socyjalistaŭ niemcaŭ usiaje Aŭstryi sabrańnie adnahałosna wykazałasia za samaaznačeńnie niamieckaha narodu ŭ Aŭstryi i ŭtwareńnie niamieckaha hasudarstwa z usiaho niamieckaha narodu Aŭstryi.

Štats-sekretar ministerstwa imperskaha skarbu, hr. Roedern ab wajennaj pazycy:

„Ci wajna ci mir, u kožnym zdareńni padpiska na wajennuju pazyku astajecca najważniejšaj zapawiedzaj mamentu.

Stanaukoje upraułeńnie.

(Uradowa).

Pry nacyjanalnym świacie, uładžanym 20.X. čaściu polskaha nasialeńnia Wilni na placy pierad katedraj stalisia, na žal, styčki z palicejskaj wartaj, jak učaśniki światkawańnia, nia hledziačy na toje, što byli zahadia ŭpiaredžany ŭradam, prabawali zrabić pachod pa wulicach miesta. Učaśniki pachodu na tolki nia wypaŭnili zahadaŭ načalstwa, ale nawiet čaściu pačali gwałty prociŭ orhanaŭ palicyi, katoraja paśla mnohich oharasnych wystrałaŭ u pawietra, była prymušana užyć aružža. Pry hetym niekalki caławiek było ranienia i adzin zabity. Zdareńnie samo pa sabie wielmi smutnaje. Adpawiednaść za jaho padaje całkom na arhanizataraŭ i ŭčaśnikaŭ pachodu, katoryja nie kłapociačysia ab isnujučych zahadach i wydanym prykazie, pazwolili sabie hrubyja wychadki prociŭ palicejskich orhanaŭ. Treba samym rašučym sposabam upiaradžać žycharaŭ, što hetak rabić nia možna.

Asieńniaja sesija Rady Biełaruskaje Narodnaje respubliki.

6 kastryčnika pačałasia asieńniaja sesija Rady Biełaruskaj Narodnaj Respubliki. Za hety čas Rada, apracza drobnych spraŭ, pryniała protest prociŭ damahańnia polskaha ŭradu pryłučyć čaść Biełarusi da Polščy, i projekt zakonu, pryhatawany d-ram Trempowičam ab uwachodzie ŭ Radu pradstaŭnikoŭ prowincyalnych biełaruskich rad, ziemstwaŭ, miest i inš.

Biełaruski konsuł u Odesie.

Biełaruski Narodny Sekretaryjat naznačyŭ za biełaruskaha konsuła u Odesu S. Niekraševiča.

Biełaruski ŭpaŭnamočany na paŭnočnym Kaŭkazie.

Biełaruski Narodny Sekretaryjat dziela pierasyłki damoŭ u Baćkaŭščynu biełaruskich uciekačoŭ naznačyŭ za swajho ŭpaŭnamočanaha na paŭnočny Kaŭkaz p. Wałkowiča. Adres upaŭnamočanaha: Staŭropol, Mikałajeŭskaja wul. № 54.

Uhodki Wialikaj Biełaruskaj Rady.

17 kastryčnika prajšoŭ hod z dnia ŭtwareńnia Wialikaj Biełaruskaj Rady na źjeździe pradstaŭnikoŭ usich biełaruskich arhanizacyj u Miensku.

Pałonny kraj.

Sotni hadoŭ tamu nazad žmienia apalačanych abo pryjaždžomych z Polščy panoŭ zachapili bahaćcie našaha kraju ŭ swaje ruki. Biełaruski sialanin musiŭ usio swajo žyćcio hnuć śpinu na polskaha pana, ciažka pracujučy na pryhonie. Narod tady byŭ žywiołaj, na katorym rabili, katoraha sudzili i za katoraha hawaryli pany (u nas polskija pany). Z aswabadžeńniem ad panščyny (pryhonu) narod nia staŭ wolnym, niezaležnym ad pana. Jamu wyrazali horšaj ziamli: piasočku, hliny, uzhorkaŭ, a panom astałasia lepšaja. Aprača hetaha, i aswabadžajučy ad panščyny, žmieni panoŭ było pakiniena šmat balej ziamli, čymsia nadzialili jaje biełaruskamu narodu. I sialanin uznoŭ, kab pražyć patrabawaŭ panskaj łaski, musiŭ hnuć prad im swaju šyju. Narod Biełaruski i dalej nia moh dać swajho hołasu. Polskija-ž pany i dalej prociŭ woli našaha narodu staralisia hamanić za jaho, być byccam jaho pradstaŭnikami. I ciahnuli polskija pany biełaruski narod tudy, dzie im samim najlapiej być, ciahnuli jaho da Polščy. Mała hetaha, wiedajučy, što narod skinie ich jarmo, kali duša jaho astaniecca wolnaj jany zachacieli paniawolić i dušu narodu. Polskaja intelihencyja, polskija jany stali prakonawać narod, što byccam ich panskija patreby jość razam i patrebami biełaruskaha narodu. Što byccam lizać panskuju ruku, nazywać polskuju mowu charošaj, bliźu što światoj i niabieskaj, heta jość dobra i patrebna. Kab zbałamucić biełaruskaha caławieka, kab nia dać jamu paznać ni kapli świetu, pałaki, karystajučy z swajho bahaćcia zakładajuć u nas prytułki dla biełaruskich dziaciej. Hetak turki, paniawoliŭšy bałkanskija narody, adbirali ŭ ich małych dziaciej i hadawali ich u nienawiści da swaje nacyjanalnaści. Hetkija dzieci potym, wyrasšy, nazywalisia jany čarami, jany byli najwialikšymi złośnikami swaich narodaŭ, wiedama, nia wiedajučy, što jany kroŭ z krywi i kość z kości henych narodaŭ.

Asabliwa polskija pany, zdradžajučy naš krai, starajucca hawaryć za naš narod ciapier. Jany starajucca, kab Biełaruś, abo prynamsi čaść jaje, była pryłučana da Polščy i tady ŭžo ich

panawańnie było-b zabaspečana. Nia hledziačy na toje, što biełaruski narod žadaje niezaležnaści Biełarusi i ab Polščy słuchać nia choča, polskija pany starajucca pakazać byccam jakraz hety narod choča być pryłučanym da Polščy. Jak my heta pišam, hetyja pany chočuć zrabić u niadzielu 20 kastryčnika polskuju demonstracyju ŭ Wilni, kab bałamucić świet kab pakazać, što byccam Wilnia choča być pryłučanaj da Polščy. Na henuju demonstracyju polskija pany ŭžo zahadali pryšci ŭsim tym hałodnym ludziom, katorym jany, dziakujučy swajmu bahaćciu, kidajuć kroški chleba z swajho stała i biaruć u ich za heta ich prakarańnie, ich dušu. Da čaho dajšła polskaja pamaŭžliwaść widać z taho, što žmieńka wilenskaj polskaj intelihencyi biaz stydu *zdradžajučy naš kraj*, kaža byccam heta jość pawinnaściaj kožnaha hramadzianina našaha kraju (hl. zahad polskaha adukacyjnaha kamitetu). Mała hetaha, jak wiedama ŭ ŭ Wilenskaj dyecezyi administratar i kapituła polskaja, nia hledziačy na toje, što ŭ dyecezyi blizu ŭsie katoliki heta biełarusy abo litwiny. I woś u niadzielu ŭ katedry maje być nabažeństwa za toje, kab naš kraj pryłučyć da Polščy, kab jaho paniawolić, kab dać polskim, čy wonym ad našaj krywi pawukom, mahčymaść i dalej ssać kroŭ z biełaruskaha cieła, dy jašče na Biełaruskuju Ziamlu prywieści milijony palakoŭ, kab wyžyć biełaruskaha sialanina i z taho niewialičkaha łapka ziamli, jaki jon ciapier maje. I hetkaje nabažeństwa maje być nie ŭ jakim-niebudź kaściele, ale ŭ katedry, dzie administratar dyecezyi i kapituła, u kaściele, katory jość haławoj dyecezyi i heta ŭ toj čas, kali ŭwieś kraj proci Polščy i žadaje swajej niezaležnaści. Heta polskaje panstwa i kapituła z administrataram padajuć sabie ruku i haworać ad imi ŭsiaho narodu biaz jaho paŭnamočča na heta i nawlet praciŭ jaho woli. Wialikšaha zdradnictwa być užo nia moža! Kali skončycca Twaja wialikaja ciarpliwaść Biełaruski Narodzie?!

Pastyrski list J. Ekscelencyi Wilenskaha biskupa ks. Roppa ŭ sprawie biełaruskaj mowy ŭ Wilenskaj dyecezyi.

Ks. biskup Ropp, budučy biskupam Wilenskaj dyecezyi u 1917 h. wydaŭ pastyrski list da duchawienstwa Wilenskaje dyecezyi, u katorym, pamiž inšym u sprawie biełaruskaj mowy ŭ kaściele kaža:

„...4. Starajciesia, kab ničoha nie adymajučy z polskaha nabaženstwa dadawać kazańni ŭ mowie labčejšaj dla narodu, biełaruskaj. Dzie jość ksiandzy, katoryja ŭmiejuć hetuju mowu, niachaj kaniečna časta, kolki mahčyma što niadzieli, budzie katachismowaje kazańnie biełaruskaje, aprača zwyčajnaj polskaj pramowy. Dzie-ž duchawienstwa nia ŭmieje dawoli narodnaje mowy probaščy sumlenna pawinny rupicca, kab pry žjeździe duchawienstwa hetkija kazańni haworany byli. Datyčyć heta wiosak i małych miastečak, u wialikšych centrach treba brać pad uwahu miascowyja warunki, kab nie zrabić zwadak tam, dzie nam chodzić ab pryjaźń i złučnaść narodaŭ, što žywuć u našym krai".

Ks. biskup kaža: „Narod hety ŭ nas dobry i pačciwy, adnak wielmi ciomny. ."

„Winawajcami hetaje ciamnaty ŭ wialikaj miery my sami, abo našyja papiarednik!.."

«Litoŭskaje duchawienstwa ŭ susiedniaj Kowienskaj dyecezyi ŭ padobnych, jak u nas na Biełarusi, warunkach patrapiła ŭ relihijnaj edukacyi padnieści na dalaka wyšejšuju stupieniu»

Hetyja zabady J. E. ks. biskupa Roppa ŭ sprawie biełaruskaj mowy ŭ kaściołach Wilenskaj dyecezyi biełarusy prymajuć jak minimum na toj čas, u jakim byli jany wydany.

List u redakcyju.

Redakcyi hazety «Homan».

Pawažany panie Redaktaru!

Dziela taho, što ciapier u litoŭskich i polskich hazetach idzie polemika ab kolkaści katalikoŭ litwinoŭ i palakoŭ u Wilni, žadanym było-b wiedać što-niebudź ab kolkaści biełarusoŭ katalikoŭ, katoryja peŭnie jość u Wilni. Ci majuć jany dadatkawaje nabaženstwa i kazańni ŭ swajoj mowie ŭ wilenskich kaściołach i na prawincyi, ci jość ksiandzy hetaje nacyjanalnaści ŭ samaj Wilni i ci hetaje mowy wučać u Wilenskaj katalickaj seminaryi, kab pryhatawać adpawiednych ksiandzoŭ biełarusaŭ?

Spadziajučysia wyjaśnieńnia hetaje sprawy ŭ Wašaj pawažanaj Hazecie, uwietliwa prašu pieradrukawaći moj list i nadruk wać u Joj.

M. Dowoyna Sylwestrowič.

17 kastryčnika 1918 hodu. Wilnia.

Adkaz redakcyi.

1) U Wilni miascowyja žychary heta litwiny i biełarusy. Značycca katalik!, katoryja nie naležać da litoŭskaje nacyjanalnaści, naležać da biełaruskaje, aprača niewialičkaje ličby pryjaždžomych palakoŭ. Wiedama, heta katalickaja biełaruskaja masa nia ŭsia świadomaja. Adnak i kolkaść katalikoŭ, świadomych biełarusaŭ, u Wilni wialikaja. Ab hetym redakcyi wiadoma z sapraŭdnaŭ, ja taksama znajaŭ, i žalbaŭ na ŭcisk polskim duchawienstwam, jakija časta prychodziać u redakcyju ad biełarusaŭ katalikoŭ. Ścisłaje ličby biełarusaŭ-katalikoŭ u Wilni padać nielha, bo dahetul śpisańniaŭ ich u Wilni nichto nia robiŭ.

2) Dadatkawaha nabaženstwa i kazańnia ŭ swajoj mowie biełarusy-kataliki ŭ Wilni nia majuć. Što datyčyć prawincyi, dyk treba adrožnić dźwie častki Wilenskaje dyecezyi, Pieršaja, katoraja na zachod ad linii staroha frontu i ŭwieś čas była pad zahadam J. E. ks. administratara Michalkiewiča a ciapier J. E. ks. Hanusowiča, ŭ biełaruskaj mowie dadatkawaha nabaženstwa i kazańniaŭ nia mieła i nia maje, nia hledziačy na toje, što ks. biskup Ropp ŭ 1917 h., budučy jašče Wilenskim biskupam, wydaŭ da duchawienstwa Wilenskaje dyecezyi pastyrski list, u katorym zabadaŭ hawaryć kazańni pabiełarusku. Tut wyšejšyja duchoŭnyja polskija ŭłaści robiać usio, kab nie dapuścić biełaruskaje mowy ŭ kaścioł. U časci Wilenskaje dyecezyi, što na ŭschod ad linii staroha frontu, kazańni i dadatkawyje nabaženstwa ŭ swajoj mowie byli z taho času, jak henaja čaść dyecezyi była adłučana ad rešty i joj nie kirawali z Wilni. Asabliwa šyraka tam stali hawaryć kazańni pabiełarusku letaś u 1917 h. Kazańni henyja ŭsiudy byli pryniaty narodam wielmi prychilna. Jak stała z biełaruskim kazańniem i nabaženstwam ciapier, kali ŭschodniaj čaściaj Wilenskaje dyecezyi pačała kirawać uznoŭ polskaja ŭłada, redakcyi niewiadoma. Čuwać byli tolki žalby na pieramiaščeńnie ksiandzoŭ-biełarusaŭ abo spahadajučych biełarusam, a taksama bajaźń, što kazańni ŭ rodnaj mowie zabaronić polski administratar z Wilni.

3) Nia hledziačy na toje, što ksiandzoŭ-biełarusaŭ jość wialikaja ličba i z pamiž ich šmat z wyšejšaj nawukaj, adnak u Wilni jość ciapier adzin ks. biełarus, heta ks. Władysłaŭ Tołočka, mahister teologii. Sprawa ŭ tym, što ksiandzy biełarusy ŭ Wilenskaj dyecezyi pierasledujucca. Ksiandzoŭ biełarusaŭ najčaściej naznačajuć abo na polskija parachwii (hetkija parachwii jość na samym zachadzie Bielskaha pawietu, dzie jon hraničyć z Polščaj) abo na parachwii miašanyja biełaruska-litoŭskija. Dziŭna sapraŭdy takoje naznačeńnie ksiandzoŭ biełarusaŭ na parachwii miašanyja biełaruska-litoŭskija u toj čas, jak parachwii čysta biełaruskija astajucca biez ksiandzoŭ biełarusaŭ. Hetak robicca jak z starymi ksiandzami, tak i z ksiandzami maładymi, što kančajuć seminaryju. Woś adzin z prykładaŭ. Niadaŭna ŭ Wilniu pryjechaŭ biełarus, ks. Adam Stankiewič, mahister teologii. Wilenskija biełarusy-kataliki zachacieli skarystać z hetaha i wydawać biełaruskuju katalickuju hazetu. Hetkaja hazeta wielmi patrebna. Lepiej jaje wydawać u Wilni, bo z Wilni na ŭschod hazety pasyłajucca, tymčasam z uschodu, prykładam z Miensku, na zachod nia jduć. Adnak ks. A. Stankiewič byŭ naznačany za wikaraha ŭ Drohičyn Bielskaha paw., u parachwiju mazurskuju sumiežnuju z Polščaj.

4) Biełaruskaja mowa ŭ duchoŭnaj Seminaryi ŭ Wilni nia wykładajecca.

Biełarusy kataliki damahajucca swaje mowy ŭ Kaściele i seminaryi, i biełaruskija pradstaŭnictwy ni raz padawali ab hetym memoryjały wilenskim administrataram adnak administratary palaki dahetul nie źwiarnuli ŭwahi na sprawiadliwyja damahańni biełarusaŭ.

Waukałaki.

(Biełaruskaja kazka).

Adzin haspadar šukaŭ sabie takoha rabotnika, kab słužyŭ jamu darma. Znašoŭsia malec taki: „ja, kaža, budu słužyć tabie darma, pakul u chacie waŭki zawyjuć, tolki kab ty mianie puščaŭ, kudy ja zachaču!"—Dobra kaža, budu puščać! Dažyli jany da wiasny i pajechali harać. Harali, harali,—zadumałasia malcu ići damoŭ. Tady jon kaža: dziadźka, dziadźka, pajdu ja damoŭ?—A jdzi sabie! A heny malec byŭ taki pramudry i jon wiedaŭ, što da haspadarawaje žonki dziak chodzić. Jon prybieh damoŭ, a haspadynia ŭžo schawała dziaka na chacie, u korab, što ssypali pšanicu. Malec prybieh u chatu dyj kaža haspadyni: ciotka, ciotka! mnie dziadźka kazaŭ, kab ja skinuŭ z chaty korab, što ssypali pšanicu. Na što jon tabie?—Dy treba prasušyć dy ssypać pšanicu! — Wo, durań ty: kali taja jašče pšanica,—jašče tolki harycio? Malec palez na chatu, dy jak kinieć toj korab z dziakom! Dziak zwaliŭsia, dy wyskačyŭ z koraba, dy damoŭ. A malec pabieh sabie harać. Nazaŭtraje ŭznoŭ pajechali harać. Harali jany, harali, uznoŭ malec prosicca ŭ haspadara damoŭ. Prychodzić damoŭ, a haspadynia ŭwidzieła jaho ŭ wakno dy skorańka dziaka pad pieč. Uwachodzić toj malec u chatu i kaža: ciotka, ciotka! mnie dziadźka kazaŭ padpiečča zabić!—Durań ty, na što jaho zabiwać? My jaho nirazu nie zabiwali!—Nu, mała-što, kaža: mnie dziadźka skazaŭ, dyk treba zabić! Naciahaŭ droŭ, nakłaŭ poŭna padpiečča i zabiŭ doškaj. Pabieh jon na niwu, a haspadynia ledź-ledź wyniała dziaka z padpiečča. «A što, kaža: jakimi ty zaŭtra wałami harać budzieš?»—Adzin woł, kaža, bury budzie, a druhi raby! Nazaŭtra jana napiakła ładak, pamakała ŭ śmiatanu i niasieć na pole. A malec ździeŭ armiak i nakryŭ im wała; a na druhoha sam konna sieŭ. Haspadynia ŭwidzieła buraha wała i prychodzić da ich. Mužyk toj nia ździwicca, što nikoli hetaha nia było, kab jana ładki na pole nasła. Sieli jany jeści ładki, jana kaža: treba było-b kuma pazwać! Tady haspadar kaža na malca: «žbiehaj, hukni jaho!» Malec schapiŭ ładak, dyj pabieh hukać dziaka. Dy biahučy ŭsio raskidaje pa adnej ładcy. Pakul prybieh da dziaka, paraskidaŭ usie ładki. «Ucikaj, kaža: dziadźka tabie daści!» A sam i pabieh nazad. «Dziadźka, dziadźka, jon kazaŭ, kab ty sam pa jaho pryšoŭ!" Pajšoŭ haspadar, uwidzieŭ ładki i pačaŭ žbirać. A dziaku zdałosia, što jon žbiraje kamieńnie bić jaho. Spužaŭsia, adproh wała, dy nutku ŭcikać u les. Mužyk biažyć za im uśled i kryčyć: paždžy, kum! A toj dumaje: ucikaj, bo dam! I ŭciok. Wiarnuŭsia mužyk, sieli, pabiedali. Haspadynia ŭwiazała harški i pajšła damoŭ. A malec zabieh naciańki napierad, ulez u wyharaŭšy pień i ždžeć. Tolki jana padyjšła, jon kaža: «Ty, kaža, nawary smačnuju wiačeru, kab jany abjelisia. Tady jany pamruć!» Jana ŭzradawałasia, pryjšła damoŭ, stała wiačerać waryć Nawaryła ŭsiaho smačnaha, dy ŭsiaho pamnohu. Pryjechaŭ haspadar z malcam i sieli wiačerać. Malec i kaža: «dziadźka, dziadźka! ty rob toje, što ja budu robić!« Jeli, jeli jany, tady malec zaroŭ i pawaliŭsia na łaŭcy. Za im i haspadar zaroŭ i pawaliŭsia. Haspadynia rada, što jany paŭmirali, pabiehła pa dziaka. I stali any pić, jeści, hulać, Hulali jany, hulali pačławiečču, zachacielasia im pahulać pakazinamu. Skinulisia kozami i pačali jašče hulać. Hulali, hulali, zachacieli hulać pasabaččy. Skinulisia sabakami i pačali hulać. Nahulalisia pasabaččy, zachacieli hulać pawoŭču. Skinulisia waŭkami i pačali hulać. Dziak toj uziaŭ i zawyŭ pawoŭču. Jak tolki jon zawyŭ, malec zara i ŭskočyŭ: «dziadźka, dosić mie ŭžo ŭ ciabie słužyć: waŭki ŭ chacie ŭžo zawyli!» Tady haspadar uchapiŭ pałku dy jak pačaŭ ich bić.. Jany i pabiehli z chaty ŭ les. I stali waŭkałakami.

Ščaście.

(Biełaruskaja kazka)

Žyli dwa braty: adzin bahaty, druhi biedny. Heny bahaty i harej robić i dobra žywie. A biedny, zdajecca, i dobra robić, a žywie biedna —

Adradžeńnie i arhanizacyja.

Nawiet nawuka nie daje hetkich losych pładoŭ, jak pralitaja narodaŭ kroŭ, što bačym prykładam paśla tureckaj wajny, kali bałkanskija narody tolki hetak zdabyli swaju narodnuju niezaležnaść.

Ale što raŭnawać tureckuju wajnu da ciapierašniaj. Heta ž jak nieba da ziamli niepadobna! Uwieś świet hetaja wajna ŭskałychnuła, blizu ŭsia Eŭropa skupałasia ŭ swajoj krywi, i ŭ hetym mory krywi ad pieršaha dnia da apošniaha lilasia, lijecca i pralijecca i našaja kroŭ —niemałoj ličby synoŭ Biełarusi.

Woś byccam kaniec padychodzić hetaje krywawaje bury, a paśla daždžu, wiedama, zaŭsiody wyhladaje radasnaje sonca,—jano pawinna wyhlanuć i dla nas biełarusaŭ. Ale što jano ŭ nas aświecić, što znojdzie ŭ našym ciomnym narodnym labiryncie? Što my zbudawali, što možna ŭžo aświacić?

Woś pytańni, na katoryja kožny ščyry biełarus pawinien adkazać i nia tolki słowam, ale čym chutčej i dziełam.

Biełarus—pakažy swajo serca druhim narodam, ci ŭbačać jany ŭ im ałtar syńniaha kachańnia Baćkaŭščyny?! Nie każu biełarusy, a biełarus, bo nam usim jak adnamu, treba lubić i staraŭka baranić swaju Maci Biełaruś.

Ale daloka da hetaha: nia kožny jašče z nas śmieła zawie słabie pa imieni, bo časam, jak błudny syn, čurajecca swaje Maci. Asabliwa heta adnosicca da miastowych ludziej, bo jany najbolš čurajucca swaje świtki i ŭsiaho swajho rodnaha. Jany nawiet stydajucca swaje rodnaj mowy, i, nie zahladajučy ŭ skryni muzejaŭ krajowych i nawukowych čytalniaŭ z wysoka każuć na swaju baćkaŭskuju mowu, što jana nowawydumanaja, što jana siałanskaja hutarka.

I niewialikaja tolki ličba nia čurajecca nijakich prajaŭ žyćcia swaje Baćkaŭščyny i buduje dla jaje jak moža ŭdzień i ŭnačy. A treba nia mała zbudawać, bo pole wialikaje, a budynkaŭ jašče mała! Braty biełarusy! zakładajcie fundamenty i budujciesia jak možna skarej. Matarjału ŭspamožnaha majem dawoli. Budujciesia asabliwa ŭ kulturna-adukacyjnym kirunku.

Zakładajcie škoły i wučcie swaje dzietki ŭ swajoj rodnaj mowie, nie łamajcie, nie kalečcie rodnaha jazyka čužymi mowami, heta-ž Boski abawiazak. Čytajcie hazety ŭ swajoj rodnaj mowie i čytajcie i wučciesia historyi narodu, jana wam dawiadzie, što my nia dzieci, što my staryja, staryja biełarusy.

Biarecie miascowuju ŭładu ŭ swaje ruki, bo my pawinny być haspadarami ŭ swajoj chacie, a nia hości, choć-by jany byli i zwaratniejšyja za nas.

Biełarusy! Biełaruś dla biełarusaŭ. A jaje sabie my budziem mieć tolki praz adbudawańnie i adradžeńnie swajmi rukami, a nia čužymi, jak dahetul spadziawalisia i na heta pryjšoŭ čas, u jakim nia možna spać i maŭčać, a treba biaz oddyšy pracawać i bić u nabat:

—Biełarusy, arhanizujciesia!

Michałka Hajno

Miensk 12.X.

Mir ci wajna?

NJU-JORK. (Reŭter) Amerykanskija hazety zusim zhadžajucca z nowymi damahańniami Wilsona ad Niamieččyny.

BERLIN. Jak nakazawajuć francuskija hazety apošniaja nota Wilsona ŭkładziena pad upływam Klemanso. «L'oeuvre» radzić zaciahiwać pierahawory ab zamireńni, kab dać čas sajuznamu wojsku prapiecca da samaha Rejna. «Populaire» każa, što, Wilson wymahaje ad Niamieččyny niamahčymaha.

LONDON. (Reŭter). Sajuźniki ličać dobrym adkaz Wilsona. Adkaz Wilsona kančalny.

LONDON. Ahlickaja «Žoŭtaja» presa ciešycca. Jana każa ab dni pomsty.

BERLIN 17.X. Ahitacyja anhlickich hazet procił zamireńnia wializnaja. „Times“ nakazawaje hetkaje damahańnie lorda Rembery: 1) addańnie Elzas-Lotaryngii Francyi, 2) addańnie Gielgolanda i paŭdniowa-ŭschodniaha kanału Anhlii, 3) strata ŭsich kolonij, 4) strata Turcyjaj eŭropejskaj ziamli, 5) zapłata škod Francyi i Belhii, 6) addańnie ŭsich niamieckich wajennych i handlowych parachodaŭ, 7) addańnie ŭsich asob u Niamieččynie, što zrabili prastupki procił mižnarodnaha prawa.

BAZEL. Roznyja anhlickija ŭradowyja asoby zaŭwažyli, što pradłažeńnie mira Niamieččyny nia može być pryniata. Wajna moža ciahnucca jašče doŭha.

U Wilni i wakolicach

Ab uciekačoch.

U apošni čas šmat pryjaždžaje ŭ naš kraj elementaŭ što ničoha supolnaha z našym krajem nia majuć. Heta najbolš uciekačy ad bolšewikoŭ, wdziačyja ŭ našym kraj schoŭku ŭ hety niahodny čas. Pry ŭsim spačućci, katoraje možna mieć da hetych ludziej patreby miascowych žycharaŭ pawinny stajać wyžej. Na buduču čas dziela hetaha budzie rabicca balej strogi kontrol uciekačom, što waročajucca damoŭ. Pašpartaŭ bolšewickaha ŭradu nia budzie dawoli. Apracz pašpartu kanieczna patrebna budzie pakazać jakija—niebudź dakumenty, z katorych zusim jasna, što waładzielcy ich zapraŭdy z našaha kraju. Ab kim buduć sumlawacca, taho buduć zadzieržawać, pakul nie dawiedajucca adkul jon.

Ab byŭšych rasiejskich wajennych.

Z pryčyny ciapierašnich normalnych adnosin z Rasiejaj usie miery procił b. rasiejskich wajennych traciać swaju siłu.

———

× Padpiska na wajennuju 9-ju pazyku pradoŭžena da 6 ha listapada.

× Napaminajecca jašče raz što, pa zahadu 16 I-17 zabaraniajecca ŭžywać žorny. Znachodžańnie takich ciahnie za saboj štraf u 1000 marak.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najniżejšaja temperatura za apošnija dni była pawodłuh Celsija):

	najwyš	najniž.
17—18	+ 15,1°	+ 11,7°
19—20	+ 15,7°	+ 10,8°
20—21	+ 13,0°	+ 8,5°

Z USIAHO KRAJU.

— —

Biełaruski wučycielski Sajuz.

U Miensku nalowicy zaćwierdžany statut Biełaruskaha wučycielskaha Sajuza. Časowy prezydyum prymaje zapisy słabraŭ. U chutkim časie budzie ahulnaje zabrańnie sajuza. Sajuz spadziajecca złučyć usich biełaruskich pracaŭnikoŭ na nacyjanalna-pedahohičnaj platformie.

Dawiedawacca ab sajuzie možna u S. Raka Michałoŭskaha, sekretara biełaruskaj pa(?)kamisii pry addziele aświety miastowaj uprawy. (Jurjeŭskaja wul.) ad 12 da 1 hadz. što dzień.

Biełaruskija pašparty.

Tak zwanyja pašparty Oberost wydajucca i ŭ biełaruskaj mowie. Biełarusy pawinny wymahać, kab im dawali biełaruskija pašparty. Jak nam nakazawajuć jašče dahetul nia ŭsie biełarusy wiedajuć, što jość biełaruskija pašparty.

HORADNA. Pačynajučy z 18 kastryčnika kramy pawinny być začynienny ŭ 5 h. uwiečary, parykmacherskija ŭ 7 h.

10 kastryčnika u mianialnuju kramu H. zajšlisia dwa mužčyny, kab pamianiać „niamieckija rubli“ na rasiejskija hrošy. Adzin z ich uziaŭ 100 mr. z stała i prabawaŭ z imi uciačy, za im pahnalisia i jaho zławili. Jaho tawaryš byŭ aryštawany nazaŭtraje.

DRAZDY. 25 h. malar, Warona i 30 h. tkač Majnhard 16 lipnia prałamali muruwanuju ścianu nawakoł dwara sialanina Wincenta Da doŭskaha, ŭwarwalisia ŭ jaho dom i ŭkrali adtul usiu wopratku i chuście. Ukradzienyja rečy rabotnica Čapskaja i rabot-

---

nia ščaścić ni ŭ čym. Jon biedny ŭstaje rana, hladzić u brata taja rabota ŭžo zroblena. Usio brat na pieradzie.

Daždali jany času, pajechali siejać žyta. Hetny biedny brat rupicca, kab ranłej ustać i zachapić upierad, zasiejać ranłej za brata, ci nie lapiej budzie. Pryjaždžaje jon da swajho šnura jašče ciomna; čuje, siejecca brata žyta, ćwikajucca ziarniaty ab ziamlu, i nia widna chto, ciomna. I tak što nia moža jon papieradzić brata ni ŭčym. Daždali času; uradziła žyta; bahataha—taho lapiej, a biednaha harej. Potym jon paśla žniwa skłaŭ swajo žyta ŭ kopy. Toje bačyć i topčecca i trawicca; dyk jon pajšoŭ ściarahčy na nač. A šnury z bratam byli razam. Hladzić—chodzić pa bratnim šnury buraja karowa, žbiraje kałośsie, i pa čužych šnurach chodzie, dy ŭ bahataha brata kapu nosić. Tady pyšła j na jaho šnur i dawaj ščypać kałośsie z jaho kapy. Tady jon, biedny brat, z za kapy! Ziawiŭ za rohi hennju karowu i staŭ jaje karać, zławiŭšy, capkom. «što ty, każa, woŭk ciabie reż! što ty za karowa: dzie mnoha, tudy i nosiš, u našych šnuroŭ biareš?» Jana każa jamu: «a, każa, nie karowa, a twajho brata Ščaście!» — što-ž, każa: ja jašče budu ciabie bić: pakažy, każa, majo Ščaście!—«Dy ja, każa, pakažu i twajo Ščaście,—nia bi tolki mianie! Idzi, każa, u takim i takim hamoniščy staić lipa duplinataja. A ŭ tej lipie twajo Ščaście ŭ karty hulaje z inšymi. Ty jdzi i biary jaho za chachoł!» Jon puściŭ tuju karowu i pajšoŭ da lipy. Pryjšoŭ da lipy, hladzić—dźwie asoby ŭ karty hulajuć. Jon tady tuju za łob, što karowa pakazała: ty što, każa, ŭ karty hulaješ, a na mianie z bywaješsia! Jana tady każa: stoj, nia bisia! Ty nia tym zajmaješsia. Ja-b tabie pamahła, dyk tabie nia treba ni harać, ni kasić, a tabie treba zajmacca handlem! A jon każa: čym mnie zajmacca handlem—hrošaj u mianie niama?—Nu woś, każa: na tabie dwa hrošy, idzi na rynak, i kupi rybe, što trapicca!

Jon prychodzić na rynak. Nosić čaławiek wialikaha ščupaka pradawać. Jon, heny biedny čaławiek, dumaje: što kupiš? kupić by sabie hetuju rybu—hrošaj tolki dwa hrošy ŭ mianie! Prychodzić da taho čaławieka i dumaje: kupiu, na kupiu, a choć patarhuju, što jon za jaje prosić. I pytajecca: što tabie za rybu? Jon skazaŭ tam kapiejek 20 ci 30; a ŭ jaho tolki dwa hrošy. Jon każa: ja-b tabie daŭ balej, dy niama balej u mianie. Biary, kali chočaš, dwa hrošy! Toj čaławiek nasiŭsia-nasiŭsia z henaju rybaju, nie daje balej nichto, jak jon pasuliŭ. Jon sustrakaje henaha čaławieka i każa: tolej nichto nie daje,— dawaj dwa hrošy, biary rybu, pakarmi dzieciej! Jon uziaŭ, addaŭ jamu dwa hrošy, uziaŭ rybu!

Dyk jon prynios hennju rybu damoŭ i zahadaŭ haspadyni abčyśćić i patrašyć! Haspadynia wypatrašyła jaje nutry i kinuła ŭ karyta. Potym pakarmiła siamju, a reštu wyniesła won. Uwiečary prosiacca da jaho na nač dwa kupcy. Jon adkazuje im: ja rad puścić was, dyk maja chata brudna dla takich ludziej! Jany adkazali: što-ž, u darozie ŭsiałak zdarajecca, dzie błaha, dzie dobra, adnak nam padabajecca ŭ ciabie pieranačawać! Jon puściŭ ich na nač, zwaryŭ ryby, daŭ pawiačerać, — prynaŭ ich čym moh. Potym jany pahasili ahoń i lahli spać. Dyk z henaje ryby stała źziać. Jany budziać haspadara henaha: što, haspadaru, u ciabie heta ŭ karycie? Jon każa: a štož, każa: ja zahadaŭ haspadyni wykinuć nutry z ryby won, a jana—baba—ŭkinuła ŭ karyta. Što, moža wam nie padabajecca? Jany kažuć: nie, heta dobra, što jana nia wykinuła: ty nam pradaj hetyja nutry! Jon każa: ja nia wiedaju što jany warty! Jany kažuć: my wiedajem što jany warty, my nia chočam ciabie kryŭdzić! Pahladzieli jany—u tych kiškach darahija kamieńni. Jany jamu dali hrašaj, kolki mieli.

Potym, hrošy tyja dastaŭšy, jon uzradawaŭsia; usnoŭ pačaŭ spraŭlać haspadarku jak u brata; kupiŭ zbožža, sprawiŭ koni i pačaŭ zajmacca jak brat. Potym, ci mnoha, ci mała žyŭšy—zžyŭsia ŭznoŭ nia, ščaście jamu. Zžyŭsia, uznoŭ da lipy Ščaścia šukać pajšoŭ.

Jak jon pryjšoŭ, zjawiłasia jana jamu i każa: ja tabie nie kazała hetym zajmacca! Daje jana jamu wałasianuju torbu i każa: jak zachočaš jeści, dyk każy: stoł z torby! Pajšoŭ jon damoŭ. Prajšoŭ trochu z tej torbaj, chočacca ješci, i treba-ž pacikawicca, što pakažacca z torby. Dyk jon skazaŭ: stoł z torby! Zjaŭlajecca jamu ŭsio: i pić ješci—što chočaš.

(*Dalej budzie*).

nik Truskieŭski pawiežli ŭ Biełastok, kab tam pradać ich, ale byli na darozie zadzieržany. Akružny sud zasudziŭ Waronu i Majnharda kožnaha na 1 h. i 3 miesiacy turmy.

BIEŁASTOK. 8 kastryčnika ŭwiečary ŭ 8 hadzin na Abwodnaj wul. znojdziena dwochmiesiačnaje dzicia, zawierčanaje ŭ čornuju chustu. U chuscy byŭ psalm u žydoŭskaj mowie.

BIEŁASTOK. Palicyi tut uznoŭ udałosia znajści tajnuju samahonku. Pryłady i zbožža aryštawany.

SIEREJA Alick. p. U rabotnika Symanowiča, katory supačywaŭ u pałudzień na poli, pastuchi 19 h. Stanisłaŭ Stužka, 13 h. Jazep Zielewič 14 h. Janka Łazerski, 12 h. Władysłaŭ Milunas wyciahnuli z kišani pačku hrošy kala 300 rub. Mirawy sud u Alicie zasudziŭ Stužku na try miesiacy turmy, a 3 chłapcom zrabiŭ wymowu Na sudzie paŭstała pytańnie skul rabotnik Symanowič maje tak šmat hrošaj i tut dawiedalisia, što sioleta ŭ ma jon ukraŭ u sialanina Senčlo ŭ Sciškach 500 rub. Symanowič byŭ zasudžany za heta na 4 miesiacy turmy.

KOUNA. 16 kastryčnika kała $1/_{2}6$ hadz. ŭwiečary na Nowaj wul. znojdzieny nowanarodžany chłopčyk, zawierčany ŭ čyrwonuju staruju chustku Jak zdajecca, dzicia zaraz pa naradžeńni pałažyli na wulicy.

ASTANKINA Wilkaw. p. Niekalki dzion nazad ad sažy, što ŭ kominie zaharełasia, uźniaŭsia pažar u hapadara Jazepa Hapanowiča. Zharela ŭsia chatniaja ruchomaść i dwoje świniej.

Ukraina.

Biełarusy ŭ Ukrainie

Z pačatku sioletniaha školnaha hodu ŭ Odesie adkryta biełaruskaja miašanaja prywatnaja himnazija, pakul što 4 klasy.

Biełaruskaja nacyjanalnaja arhanizacyja „Haj" sklikała ahulnaje sabrańnie baćkoŭ dla narad ab biełaruskaj škole ŭ Odesie. U hetny čas była wypuščana ŭ Odesie biełaruskaja adnadnieŭnaja hazeta «Беларусы у Одэсе», u katoraj baćkoŭ zaklikali addawać swaich dziaciej u biełaruskija škoły. U hazecie byli zakranieny i inšyja sprawy biełaruskaha žyćcia.

Pry tawarystwie «Haj» utworany kamitet pomačy paciarpieŭšym ad wajny. U skład kamitetu ŭwajšło 36 čałowiek.

Dla informacyi Władzikaŭkaskaj biełaruskaj arhanizacyi pasyłajecca siabra biełaruskaje nacyjanalnaj Rady, Zielenkoŭ.

Biełaruski kamisaryjat komandyrawaŭ u wokruh dla arhanizacyi biełarusaŭ: p. Kazła u m. Cherson i Nikołajew i Ilučonka . u Kaciarynadar i Jelisawietgrad.

Z Polščy.

LUBLIN. U tutejšym pawiecie žandary aryštawali dwoch bolšewickich ahitataraŭ, u katorych znajšli paŭtara milijona hrašmi, miž imi šmat załata.

WIESTKI Z RASIEI.

MASKWA. Pa telehramam biaz drotu pakazawajuć, što b. hłaŭnakamandujučy, wialiki kniaź Mikałaj Mikałajewič, rastrelen 16 kastryčnika.

Z usiaho świetu.

WIENA. 16.X. Tryest robicca imperskaj hawaniaj. Niamieckija časci Čechii i Silezii pryłučajucca da Niamieckaj Aŭstryi.

BERLIN. 20.X. Baŭharski minister-prezydent, Malinow, utwaryŭ kaalicyjnaje ministerstwa z usich partyj. Skład ministerstwa — najlepšaje świadoctwa ab partyjnym padziaieńni Baŭharyi. Pawodłuh znaŭcaŭ Baŭharyi nowaje ministerstwa doŭha nie pažywie.

WIENA (W.T.B). 19 X. Uwa ŭsich z'emlach Aŭstryi, nasielenych niemcami, što dzień bywajuć demonstracyi za pryłučeńnie da Niamieččyny.

BERLIN. 18.X. Anhlicki žurnalist Wajl cieśycca, što z pryčyny ciapierašniaj błahoj jady niamieckaha narodu budučyja jaho pakaleńni buduć małaroŭnyja i słabyja.

TELEHRAMY

Niamieckija apawiaščeńni

17.X. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: My ŭziali našyja wojski nazad na liniju Torhut—Kulskam—Ingelminster Izelis. Ataki niepryjaciela praciŭ hetaha frontu ŭsiudy adbity. Na froncie miž Lis i Dule niepryjaciel na adrezku Sel uwarwaŭsia ŭ našuju liniju, ale kontratakaj byŭ wykinieny.

Front niamieckaha Naślednika: Na froncie Uaz artyleryjskija bitwy. Miž Eń i Er adkinienyja silnyja francuskija šturmy.

Front Galwica: Na ŭschod ad Er adkinieny amerykanskija šturmy. Niepryjaciel udziaržaŭsia tolki na wyšyni la Landr. Taksama adkinieny šturmy na ŭschodnim bierazie Maas.

Paŭdniowa ŭschodni teatr.

Na našym nowym froncie miž Jahodzinaj i Nišam niepryjaciel da šoŭ zachodniaj Marawy, Dušawaca i Aleksinaca.

18 X. Zachodni teatr.

Za apošnija dni my pakinuli čaść Flandryi, čaść paŭnočnaj Francyi z miestami Ostende, Turkojń, Rube, Lis i Due. Miž Bruge i Lis worah pawioŭ nastupleńnie z walikimi siłami, ale byŭ adkinieny. Miž Lokato i Uaz bitwa ŭznoŭ pačałasia. Francuzy, anhličanie i amerykancy prabawali ŭznoŭ wializnymi masami prarwać naš front. Na abapał Lokato worah adkinieny jašče pierad našymi linijami. Miž Lokato i Ezenwil niepryjaciel u niekatorych miascoch uwarwaŭsia ŭ našyja linii. Paśla upornaj bitwy my zadziaržali jaho. Taksama niaŭdačnymi byli ataki woraha praciŭ frontu Uaz na paŭdnia ad Oryńji. La Eń worah wioŭ swaje zaŭziatyja ataki na ŭschod ad Oryzi. U zaŭziataj bitwie jon adkinieny.

19.X. Zachodni teatr.

Na paŭnočna-ŭschod ad Kortryk my wykinuli niepryjaciela, katory jašče udziaržaŭsia na zachodnim bierazie Lis, uznoŭ na druhi bok raki. Miž Lil i Til worah stajaŭ na linii Ask—Temlow—Šiń—Markiet. Miž Lokato i Uaz niepryjaciel wioŭ dalej swaje zaŭziatyja šturmy. Na paŭdnia-ŭschod ad Lokato jon nadyjšoŭ da Bazel, u lesie Oh'ńji da Wasińji. Na rešcie frontu šturm niepryjaciela ŭ adbity pierad našymi piarednimi linijami. Bazel my adabrali kontratakaj nazad. Pry Miezonwil my adkinuli niekalki šturmaŭ niepryjacielaŭ. Na froncie Eń niepryjaciel wioŭ swaje šturmy, asabliwa pry Olizi i Granfre. La Wangi i Falež jon pierajšoŭ na ŭschodni bierah Eń. Miž Olizi i Granfre paŭtoranyja šturmy anhlickich dywizyj raźbilisia pierad našymi linijami.

20 X. Zachodni teatr:

U Flandryi my ŭ praciazie pawiadomlenych 18 kastryčnika ruchaŭ pakinuli Bruge, Tilt, Kortryk i zaniali nowyja pazicyi. Na poŭnač ad Lafer šturm niepryjaciela adkinieny ahniom i ŭ bitwie na štych'. Taksama adkinieny na ŭschod ad Kresi silny šturm niepryjaciela. La darohi Laon Marn niepryjaciel zaniaŭ wuzki adrezak našaje pazicyi. Naabapał daliny Suš niepryjaciel u zaŭziataj bitwie adkinieny. Na paŭnočnym bierazie Eń niepryjaciel paśla wialikaha artyleryjskaha pryhatawańnia atakawaŭ i na poŭnač ad Sen-Žernon trochi adsunuŭ našyja pasty. Na froncie Eń, naabapał Wužzej niepryjaciel umacawaŭsia na wyšyniach na ŭschodnim bierazie Eń. Miž Oryzi i Granfre my adkinuli zaŭziatyja ataki niepryjaciela pierad našymi linijami.

Paŭdniowa-ŭschodni teatr.

Niepryjaciel zaniaŭ Zajecar u dalinie Cimona.

Kala wajny.

BERLIN (W.T.B.). 18.X. U błokadnaj zonie nawakoł Anhlii našyja padwodnyja łodki zatapili 24.000 tonn.

ABWIESTKI.

Knižki dla škoł.

1. Nowy Lementar dla biełaruskich dzietak, Janki Stankiewiča, wydańnie druhoje Biełaruskaha Centralnaha Sajuza N. H. O. cana 60 fen.
2. **Першая чытанка**, злажыў В Ластоўскі, выданьне Беларускага Камітэту, цана 50 фэн.
3. Niezabudka, pieršaja paśla lementara čytanka, złažyŭ i wydaŭ W. Łastoŭski, wydańnie 2-je, cana 80 fen.
4. Siejbit, druhaja paśla lementara čytanka, złažyŭ i wydaŭ W. Łastoŭski, cana 1 mr. 50 fen.
5. **Karotki Katachizm** ks. R. Filachoŭskaha, wydańnie Biełaruskaha Kamitetu, cana 20 fen.
6. **Karotkaja historyja świataja.** ks. J. Šuster, wydańnie Biełaruskaha Kamitetu, cana 40 fen.
7. Karotkaje wyjaśnieńnie abradaŭ Rymska-Katalickaha Kaścioła, ks. Bončkoŭski pier. X., cana 40 fen.
8. **Аб'ясьненьне сымвола веры, малітваў і запаведзёў** Прот. Г. Чэльцов. Пераклад зроблены пад рэдакцыяй і адобрэны Прот. М. Голенкевічам, выданьне Праваслаўнага Камітэту, цана 1 мр. 20 фэн.
9. **Першыя малітвы (Праваслаўны малітвеннік)** Ронамова цана 30 ф.
10. **Zadačnik** Jurewiča hod I pier. A. Ł. wydańnie Biełaruskaha Kamitetu, cana 30 fen.
11. **Задачнік Юрэвіча год. I**, пер. А. Л., выданьне Беларускага Камітэту, цана 30 фэн.
12. Zadačnik Jurewiča hod II i III, pier. W. Ł., wydańnie Biełaruskaha Kamitetu
13. Karotkaja historyja Biełarusi — Własta, wydańnie „Našaje Niwy", cana 1 m. 20 fen.
14. **Кароткая гісторыя Беларусі** — Власта, выданьне „Нашае Нівы", 1 мр. 20 ф.
15. Biełaruski prawapis—A. Łuckiewiča i J. Stankiewiča, wydańnie Biełar. Kamitetu, cana 50 fen.

Možna kuplać u biełaruskich kniharniach: Wilnia, Zawalnaja 7 i Miensk, Zacharaŭskaja 18.

Dla padpisčykau.

Dzieła taho, kab našy padpisčyki na prawincyi atrymliwali „Homana" akuratna, jany pawinny **padpisywacca na hazetu praz swajho staršyniu (Amtsvorsteher) abo praz Kreishauptmanna.** *Inačej počta hazety nie pierasyłaje.*

Administracyja.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.